

Seznam příloh

Příloha č. 1: Zmanipulovaná fotografie použita mnoha renomovanými masmédií
(fotografie)

Příloha č. 2: O egyptském konfliktu a roli nových médií v něm (rozhovor s Martinem
Řezníčkem)

Příloha č. 3: O nových krocích zpravodajství ČT24. (rozhovor s Karlem Novákem)

Příloha č. 1: Fotografická manipulace použita mnoha renomovanými masmédií

lidovky.cz
Zpravodajský server Lidových novin

Pondělí, 2. května 2011
Dnes má svátek Zikmund.

Homepage | Domov | Svět | Sport | Byznys | Média | Kultura | Cestování

اسامہ بن لادن کی لاش کی تصویر جاری

DISTURBING IMAGE

اسامہ بن لادن کی لاش کی تصویر جاری

foto: ČTK/AP

Pákistánská TV ukázala mrtvého bin Ládina

2. května 2011 8:17

Zdroj: lidovky.cz

Příloha č. 2: Rozhovor s vedoucím zahraniční redakce ČT24 Martinem Řezníčkem o egyptském konfliktu a roli nových médií v něm.

Měly podle vás sociální sítě vliv na události v Egyptě, jejich organizováním počínaje?

Myslím, že ano. Role sociálních sítí je sice důležitá, ale na druhou stranu existují země s omezeným přístupem k internetu a i tam nepokoje čas od času proběhnou. Možná by egyptské nepokoje neměly takový spád, neproběhly by tak rychle. Sociální sítě mohly vývoj těchto událostí podle mého názoru usměřit, nikoli ale vytvořit. Protesty v oblasti severní Afriky – zejména v Alžírsku a Tunisku - vznikly vlastně úplně nenápadně. Lidé nejprve protestovali proti vládě a cenám potravin. Také úspěch v Tunisku znamenal pro Egyptany obrovskou podporu.

Proč Egyptané nepočkali do září, kdy měl Mubarak ve funkci skončit? Myslíte, že pouhým jeho odstoupením se v Egyptě něco změní?

Pro ně bylo odstoupení Mubaraka jediným možným cílem. Mubarak ale není pouze černobílou osobou, ač mají média tendenci toto někdy zplošťovat. Je jednoduché na jednoho člověka „hodit“ všechno špatné, ale často je to problém celého systému, společnosti, v jejímž čele ale přirozeně někdo stojí. Pro demonstranty prakticky nebylo cesty zpátky, oni si nemohli dovolit ustoupit.

Do Egypta jste nakonec vyslali reportéra Martina Jonáše, kdy jste se rozhodli, že tam pojedete?

Když protesty trvaly zhruba dva týdny a nic se nedělo, říkali jsme si, že to není možné, že se prostě musí něco přelomového stát. Tento moment přišel ve chvíli, kdy nositel Nobelovy ceny míru a bývalý šéf Mezinárodní agentury pro atomovou energii Muhammad Baradej řekl, že se vrátí zpět do Egypta, a pokud si to „ulice bude přát“, postaví se do čela nespokojených. V ten okamžik jsme se rozhodli vyslat Martina Jonáše do Egypta, letěl tam hned druhý den. Samozřejmě to nebyl náhodný výběr. Vždy musíte mít vybraného kandidáta, který bude připraven a který vám je schopen poskytnout původní kvalitní zpravodajství z místa, tedy přidanou hodnotu k obrazovému materiálu, který získáváme z agentur.

Kdy jste se rozhodli ho stáhnout?

Když se náš štáb stal potřetí obětí útoků, rozhodli jsme se, že už to nemá cenu. Pobyt našeho reportéra už postrádal smysl, protože nemohl natáčet. Prakticky bychom jenom dále platili za jeho pobyt na hotelu, který ale stejně nebyl bezpečný, on by tedy byl

navíc vystaven nebezpečí. Velká zahraniční média si mohla dovolit zaplatit si pro svoje štáby ochranku a místní průvodce, náš rozpočet je ale omezený.

Četl jsem reakce zkušených novinářů, kteří už několikrát v podobných konfliktních oblastech působili, a ti říkali, že je to poprvé od občanského konfliktu v Alžírsku na začátku 90. let, kdy se stali novináři samotní terčem násilí, kdy byli okrádáni a podobně. Za těmi cílenými útoky stál Mubarakův režim a jeho přívrženci, tajná policie. Cílem bylo média zastrašit, aby se svět nedozvěděl, co se v Egyptě děje. Většina novinářů v té oblasti byli běloši a šli snadno rozeznat, pro útočníky taky představovali potenciální zdroj peněz.

Jakým způsobem jste s Martinem Jonášem komunikovali?

Mluvili jsme spolu hlavně mobilním telefonem. Už jen proto, že internet byl v Egyptě blokován, nebo šel velmi omezeně. Naštěstí mobilní sítě jakžtakž fungovaly.

Vrátily se vám „náklady“ a rizika, která jste do pobytu vlastního reportéra v této oblasti investovali?

Ono je těžké posoudit, jestli se něco vrátí nebo ne. To je podobné jako s rozpočtem celé televize. Máte 7 miliard vybraných z poplatků od diváků. Vrátil se vám v tom, co televize vysílá? Těžko říct. Z mého pohledu se jednoznačně vyplatilo tam Martina Jonáše poslat. Jsem přesvědčen, že tam Česká televize měla mít vlastního reportéra. Pokud bychom tam nebyli, museli bychom informace pouze přebírat. Navíc český reportér na rozdíl od velkých agentur zná českého diváka, ví, co by mělo v reportáži zaznít a co je naopak pro diváka zbytečné zmiňovat.

Podobné události, v nichž mají novináři do některých oblastí velmi omezený přístup, bývají bohaté na amatérské, autentické záběry od přímých účastníků. Řešíte, zda jsou či nejsou nějakým způsobem zmanipulované nebo zinscenované?

V těchto situacích to prakticky nemáte šanci zjistit, musíte se taky rozhodovat velmi rychle. Nás zajímá, jakou mají vypovídací hodnotu, zda přinášejí informace, ilustraci situace. Zpočátku jsme ani neměli jinou možnost než vysílat, co lidé sami natočili, protože jsme jednoduše neměli téměř jiné obrazové materiály a na těch televize koneckonců stojí. Tím ale nechci říct, že by manipulace nebyla problém, jenom v době, kdy nemáte k dispozici jiné materiály, vám ani nic jiného nezbude. Můžete na to ale diváka upozornit. Když přebíráte podobná videa z velkých agentur (čerpáme především z Reuters a APTN), občas můžete narazit na upozornění, že pravdivost materiálu, resp. informací v něm obsažených nelze stoprocentně ověřit.

Jak probíhala příprava na speciální živé vysílání k tomuto tématu?

K Egyptu jsme vysílali několik speciálů. V Den odchodu a těsně před odstoupením Mubaraka. Naštěstí na ČT24 není problém operativně speciální vysílání vložit. V době, kdy se toto dříve muselo dojednat s ČT1 nebo ČT2, to trvalo déle a bylo to mnohem komplikovanější.

Sledovali jste při zpracování témat sociální sítě a podobné zdroje?

Ano, ale nebrali jsme je jako primární zdroj. Na Twitteru si například můžete tematicky vyselektovat příspěvky, které potřebujete. Stávalo se, že informace od přímých účastníků a novinářů, kteří byli přítomni na místě, byly na Twitteru rychleji, než je tam umísťovaly velké agentury. To se stalo například i v případě útěku tuniského prezidenta, což byla událost, která se odehrála během několika desítek minut.

Konkrétně při těch živých speciálech musíte mít například člověka, který se bude věnovat aktuálnímu zpravodajství ve velkých zahraničních médiích, abyste poskytovali ty nejaktuálnější, ověřené informace. Sledovali jsme živě i sociální sítě, často jsme ale museli zdrojovat a upozorňovat, že to nejsou médii ověřené informace, abychom nedali divákovi dojem, že postřeh, který vysíláme, je objektivní a ověřitelná pravda.

Když jste vysílali živá vysílání, čekali jste, že se během nich něco zásadního stane?

U tohoto typu událostí s tím nemůžete počítat. Například před zhruba dvěma týdny, když se čekalo na vyjádření libyjského vůdce Muammara Kaddáfího, ho vysílaly živě větší zpravodajské televize včetně té naší. Kaddáfí přitom nic zásadního během projevu neřekl.

Živé vysílání v novém, interaktivním studiu občas způsobí, že se v něm vyskytnou technické či jiné chyby. Lze je nějak eliminovat?

Tyhle věci jsou pro nás stále nové a vždy se může přihodit něco, co neočekáváte. Ve studiu je každý zodpovědný za svůj úsek. Ale například funkčnost velké plazmové obrazovky ještě není taková, jak bychom si představovali, některé funkce a efekty se ještě musí dodělat. Stejně tak ty menší obrazovky po stranách by měly umět například vysílat obraz tak, aby na sebe vzájemně navazovaly, a to zatím nejde. Během živého televizního vysílání, které je velmi náročné, může vzniknout několikanásobně více chyb než například v rozhlase, kde se také stávají běžně. Ale na druhou stranu jsem rád, že se takové věci dějí. Divák získá pocit, že je to opravdu živé a moderátoři jsou taky jenom lidé.

Berete tyto technologie spíše jako komplikaci nebo usnadnění práce?

Je jedno, co to přinese nám, důležité je, jestli to je pro diváka přínosem. Sdělení jsou mnohem názornější, a to nejen díky těm technologiím ve studiu, ale také například díky

lepší grafice. Samozřejmě, že se stane, že strávíte hodinu nad něčím, co vám ve výsledku vytvoří 15 vteřin, ale pro diváka to bude mít mnohem větší cenu.

Kdybyste měl možnost kompozici vysílání nějakým způsobem ovlivnit, změnil byste zpětně něco? Jak se stavíte například k objemu zpravodajských relací během vysílání?

To, co ČT24 vysílá, je přímo úměrné tomu, kolik lidí a s jakými zkušenostmi v ní pracuje. Proto se ve vysílání například některé věci opakují, protože nemáte víc lidí, kteří by se na tom podíleli. My jsme vlastní kapacity v zahraniční redakci vyčerpali na novém hodinovém pořadu Horizont, který trochu snižuje manko světových zpráv na ČT24. Zahraniční televize mají větší finanční zdroje a mohou si přirozeně více dovolit. Na druhou stranu škodovku z osmdesátých let taky nemůžete porovnávat s tou současnou, i u nás je patrný velký vývoj dopředu.

Vyjádření Martina Řezníčka k identifikovaným amatérským záběrům:

Až na ten poslední záběr mi to všechno přijde jako amatérské záběry, ale s jistotou to říct nemohu. V archivních materiálech nemíváme uvedeno, zda jde o amatérské nebo profesionální záběry, to je většinou jen jako "amatérské video" zmíněno v popiscích ke konkrétním příspěvkům, které dostáváme v rámci agenturního zpravodajství. Tyto popisky ale agentury uchovávají jen 1-2 týdny, takže to není dohledatelné.

Tzn. obecně řečeno: dohledatelné to, co posíláte, není, ale s nejvyšší pravděpodobností jde o amatérské záběry, které do svého zpravodajství zařadila jedna z těchto organizací, resp. agentur - EBU, Reuters, APTN nebo CNN, od nichž hrubé materiály odbíráme. Pokud se nepletu, s výjimkou jednoho českého dokumentaristy a našich vlastních záběrů pořízených kameramanem Petrem Svidenským během cesty s Martinem Jonášem pocházelo všechno obrazové zpravodajství z Egypta výhradně z těchto agentur, které amatérská videa posílala ve velkém.

Příloha č.3: Rozhovor se šéfredaktorem ČT24 Karlem Novákem o nových krocích zpravodajství ČT24

Od nového roku se změnila koncepce Událostí, jsou více rozkouskované. Sledujete tím konkrétní cíl?

Události se změnilly ze všeho nejméně. Headliny jsou teď čtyři místo tří. V minulosti jich ale taky bylo třeba pět. Přístupy k tomu byly různé. Dávalo se třeba jedno téma na začátek, hlavní téma dne. Moje koncepce je ale taková, že na začátku by mělo být 4 až 5 hlavních zpráv dne jako na první stránce novin. Potom můžeme teprve jít do témat domácích, zahraničních, ekonomiky, sportu, ...

Rozkouskovanost se týká ČT24, jejího odpoledního vysílání. Tam se to kdysi dělalo tak, že byly půlhodinové zprávy doplněné reprízou nějakého magazínu. Po nástupu Milana Fridricha se od roku 2008 jel takový první „polokontinuál“, kdy se po čtvrt hodinách střídaly zprávy s rozhovory ve studiích. Od 1. ledna 2011 jsme udělali to, že jsme studia a zprávy propojili do sebe z toho důvodu, aby i rozhovory byly zapracované do jednotného kontinuálního proudu, aby měl každý příběh svůj vývoj. Dejme tomu, že pokud se jedná o platech doktorů, přenášíme tiskové konference a máme hosty ve studiu, přičemž jejich výpovědi zpracováváme do zpráv. Ta událost se tak v čase vyvíjí. Už to není tak, že se ustříhá příspěvek, který se beze změny odvysílá v jednu, ve dvě, ve čtyři a pak trochu změněný v Událostech. Teď je příspěvek s každými zprávami jiný.

Předpokládáte tedy, že se na vás diváci dívají delší časový úsek?

Zpravodajská televize je jednak od toho, že se na ni lidé chvíli dívají a pak jdou pryč. Z dat, která dostáváme, ale vyplývá, že se na nás lidé dívají kontinuálně, a to se teď bavíme pouze o datech, která dostáváme z peplemetrů. Spousta diváků sleduje dvacet čtyřku v zaměstnání, kde nejsou žádné peplemetry. My předpokládáme, že to mají puštěné (jsou to většinou opinion makeři), aby se dozvěděli ty nejčerstvější informace, a proto se jim zprávy snažíme měnit a sledovat je v jejich vývoji. Náš cíl je, aby se na to dívali kontinuálně, aby nemuseli mít jiné zdroje, aby si ty informace nemuseli hledat na internetu.

Plánujete do budoucna oddělit hlavní relace od ČT1 a ČT24?

Co se týče poledních zpráv, určitě nic odlišovat nebudeme. Co se ale Událostí týče, je ve hře několik variant. Události mají totiž tak trochu smůlu. Vyrábějí se na jedné straně pro diváka ČT24 a diváka ČT1, přičemž ti diváci jsou naprosto rozdílní, a to není úplně dobré. Varianta mít „quickly news“ na jedničce a hlubší, analytičtější relaci

na ČT24 taky existuje, ale v tuto chvíli o tom pouze diskutujeme, není žádné rozhodnutí a možná to zůstane stejné.

Na spodní straně ČT24 běží kontinuálně informační lišta, jejíž obsah se neshoduje s lištou, která je určena tématu vysílání. Všimli jste si této informační kolize, vnímáte to jako problém?

Není to problém, jsou to dva zdroje informací. Pokud je ve vysílání veden rozhovor na téma, které někoho ne tak úplně zajímá, může si divák číst mezitím tu lištu. Z lišty dostane člověk přehled informací, co se děje. Takhle se to dělá všude.

Jak se stavíte k živým vstupům, kdy je ve zprávách umístit?

V poledních událostech dáváme živé vstupy, protože spousta věcí se teprve děje během dopoledne a příspěvky nejsou ještě hotové. Redaktor se nestihne vrátit stříhat příspěvek, protože musí ještě točit další vývoj a výpovědi - nestavíme příspěvky pouze na výpovědi jednoho respondenta. Takovou situaci tedy řešíme živými vstupy.

Vstupy ze zahraničí jsou ale nahrazovány živými telefonáty...

Je to levnější varianta. Živé vstupy ze zahraničí necháváme pouze v hlavních relacích nebo v Událostech, komentářích.

Snažíte se najít nějakou levnější variantu?

Samozřejmě. Hodně využíváme Skype a u spousty zahraničních zpravodajů potom Quicklink, což je přenos po internetu, který je kvalitnější než Skype. Skype je skutečně vizuálně nedokonalý, ale také s ním pracujeme. Především přes den, v odpoledních studiích,...

Kolik stál satelitní přenos ze zahraničí?

Zhruba patnáct set za minutu, ale je to vážně jen odhad, přesná čísla k dispozici nemám. Trasa se objednává na 10 minut a stojí to zhruba 15 000 Kč. Někdy to ale může být levnější. To záleží například na tom, přes kolik to jde družic a podobně.

Máte nějakou metodiku týkající se živých vstupů?

Obecně existují dva přístupy. Jeden uvedla do extrému Nova, která dělá živý vstup jenom pro živý vstup. To my nechceme. My vstup děláme pouze v situaci, kdy není možné sdělit informaci jiným způsobem, nebo kdy to je zásadní událost jako egyptské nepokoje, volby v USA. Ale například, co se Bruselu týče, tam se stane několik věcí za den, něco lze dát do cartu a něco dopovíte v živém vstupu. Nedávno se tam řešil třeba Egypt a běloruská víza, to byste musela řešit buďto dvěma reportážemi anebo jedním živým vstupem.

Snažíte se měnit podobu příspěvků v relaci?

Musí se střídat formy. Přesná metodika ale není. Rozhodovací proces probíhá s vedením redakce, kde jsou editoři, šéfredaktoři rubrik,... Někdy řeknu, že nemůžeme dát dva carty ostře za sebou. Je potřeba, aby relace měla dynamiku, spád.

Živé vstupy většinou začínají otázkou ze studia a následuje monolog reportéra. Snažíte se pracovat i s touto formou příspěvku?

Pro nás je modelovou situací dialog moderátora s respondentem, většinou formou dvou otázek a dvou odpovědí. V Událostech, komentářích jde v podstatě pouze o dialog. Někdy se moderátor ptá jen na jednu, ale dvě jsou optimální.

Mohl byste určit hlavní zpravodajské hodnoty ve zpravodajství ČT24? Na jakém místě by byla negativita?

U nás negativita zpravodajskou hodnotou není. Pro nás je důležité, na kolik lidí bude mít zpráva dopad, u zahraničních zpráv potom dopad na světovou scénu. Jsou zprávy typu ztracené Aničky, kdy můžete něčemu napomoci. Zveřejnilo se to proto, že ji to mohlo pomoci najít. Vysíláme věci, které jsou pro společnost důležité, které zachycují důležité společenské jevy. Různé ekonomické jevy, jestli mají lidé spořit nebo ne. Je to vždy o dopadu na lidi, to je prioritní hledisko.

Co se ale týče informačních bannerů, tam naopak je snaha dostat zpráv co nejvíc. Aby diváci nemuseli jít na internet a měli informace k dispozici na informační liště. Nedáváme tam akorát bulvární zprávy.

Pseudoudálosti – události vytvořené přímo za účelem mediace; bráníte se jim nebo je z nutnosti umísťujete?

My máme přetlak událostí, které se dějí. Tiskovky vysíláme čas od času. Například u politických stran, které jsou součástí zdejšího životního prostoru. Jejich ideje dostanou před volbami podobu programu, který dostane podobu zákonů... Pokud se tisková konference týká aktuálního důležitého tématu, tak ji samozřejmě vysíláme živě. Tiskové konference vlády dáváme proto, že vláda navrhuje zákony, které mají dopad na lidi. Vysíláme tiskovky opozice, protože máme být podle zákona vyvážení. Každé zveřejnění informace je svým způsobem účelové, každá instituce, která něco zveřejní, se chce nějakým způsobem prezentovat navenek, to není nic proti ničemu. Přinášíme informace online, kde například vláda řekne, o čem a proč rozhodla, načež tomu dodáme vyjádření opozice. My tím dáváme divákům informace do souvislostí.

Jak moc je pro vás důležitá sledovanost?

Sledovanost je doplňkové kritérium, nikoli prioritní, jak je tomu u komerčních televizí. Samozřejmě nás těší, že se na nás dívá čím dál tím více lidí.

Jak se stavíte ke kontroverzním obrazovým materiálům, například teroristických činů?

Pohybujeme se v rámci etického kodexu. Jeho překročení se definuje jako překročení pracovní kázně.

Nikdy ale neexistuje univerzální definice. Například důležité je neukazovat smrt samotnou. Když byl popraven Saddám Husajn, běželo to na internetu, ale my to nevysílali. Na druhou stranu přece nemůžeme ukazovat nic neříkající obrázky.

Proč ubývá vlastní iniciativy reportérů?

To je celosvětový problém žurnalistiky už od dob, co začaly vysílat zpravodajské televize. Reportéři mají méně času, dříve dělali na jedné kvalitní reportáž do jedné večerní relace. Je to daň něco za něco. My se snažíme někdy zdvojit počet lidí, kteří na příspěvku pracují. Standardy žurnalistiky – objektivita a vyváženost – jsou pořád stejné. Pokud děláte přes den hodně vstupů a poté z toho máte večer udělat CRT, je to samozřejmě někdy na úkor kvality, než kdyby na to reportér měl celý den čas.

Jaké zdroje pro zpravodajství nejčastěji využíváte?

Máte ČTK, světové agentury, internetové servery. Snahou každé redakce je ale mít vlastní agendu, například informátory z řad institucí.

Kolik věcí, které se budou druhý den vysílat, se rozhoduje předem?

50-60 % je už naplánováno.

Který problém se změnami ve vysílání se vám zdál v poslední době nejtěžší? Co plánujete do budoucna?

Největší oříšek byl pro nás odpolední kontinuál, propojování odpoledních studií s relacemi tak, aby to byl jednolitý proud a ne chaos. Aby se informace ve vysílání vyvíjely. A k tomu jsme přidali šest nových pořadů. Nyní jsme ve fázi doladování. Co se týče novinek, určitě reflektujeme zánik televize Z1, reflektujeme žánry, které tam byly oblíbené, reflektujeme nové změny zpravodajství TV NOVA. Osmdesát procent naší práce se teď soustředí na to, aby se naše změny pořádně zaběhly.

Jak se perete s nástupem nových médií?

Je to úžasný zdroj nových informací. Nám z výzkumů vychází, že diváci ČT24 jsou velmi aktivními uživateli internetu. Během povodní vzrostl počet našich fanoušků na Facebooku ze zhruba sedmi tisíců na pětadvacet tisíc. Je to platforma, na které můžete sdělovat informace okamžitě.

Když chcete odněkud dělat vstup, musíte tam dojet, natočit nějaké obrázky, „natrasovat“ to sem, musíte namířit parabolu na družici a tím dostanete určitou časovou prodlevu. Na Facebooku můžete informace sdělovat okamžitě, ale klade to větší nároky na přesnost informací. Od lidí se tam samozřejmě mohou dostat poplašné informace, které nemají žádný reálný základ.

Prostřednictvím sociálních sítí si kultivujete komunitu svých uživatelů, je to výborné z hlediska PR akcí a získávání zpětné vazby od diváků.

Na internetu jsou občas projekty, které se nevysílají na ČT24, ale není jich mnoho. U některých konferencí odvysíláte část a zbytek dojde na internetu, ale samozřejmě tím stejně kladete nároky na přenosovou techniku.

Nezkresluje absence dat o sledovanosti na internetu váš pohled na vaši diváckou základnu?

Naše informace o divácích vycházejí z peplemetrů. I ta jsou ale zkreslená. Nás sledují lidé v zaměstnání, tam peplemetry k dispozici nejsou. Řeší jenom diváky, kteří jsou doma. Vychází z toho, že náš modelový divák je vysokoškolsky vzdělaný důchodce. Ale my víme, že divácká obec je jiná. To samozřejmě nezachytíte. Kdyby se používala audiometrová technologie – náramky, co snímají signál, tak by to bylo přesnější. Myslím si, že jsme podhodnocení, že nás sleduje více lidí.

Neplánujete tedy systém sběru dat o divácích modernizovat?¹

Všechno je to o penězích. Ta nová technologie je podstatně dražší.

¹ V průběhu zpracovávání této práce bylo zjištěno, že Česká televize v rámci výzkumu publika plánuje při vypisování zakázky na další období zahrnout do požadavků také zjišťování sledování televizních pořadů i na internetu.